

Warszawa, *13. 10. 2009 r.*

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-606048-III/09/DS/LN

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Pani
Jolanta Fedak
Minister Pracy
i Polityki Społecznej

Ławonina Permi Minister

Uprzejmie informuję Panią Minister, że do Rzecznika Praw Obywatelskich wpływają skargi od osób ubiegających się o rentę z tytułu niezdolności do pracy, posiadających udowodniony odpowiednio długi okres ubezpieczenia (20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn), którym organy rentowe odmawiają przyznania prawa do świadczenia ze względu na brak wykazania 5-letniego okresu ubezpieczenia przypadającego w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy.

Wskazać trzeba, że kwestia interpretacji art. 57 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U z 2009 r. Nr 153, poz. 1227) budziła rozbieżności w orzecznictwie, które zostały rozstrzygnięte przez Sąd Najwyższy w uchwale składu 7 sędziów z dnia 23 marca 2006 r., I UZP 5/05 (OSNP 2006, nr 19-20, poz. 305). Podejmując tę uchwałę Sąd Najwyższy stwierdził, że renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiety lub 25 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy (art. 57 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych), bez potrzeby wykazywania przewidzianego w art. 58 ust. 2 tej ustawy pięcioletniego okresu składkowego i nieskładkowego przypadającego w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy.

Linia orzecznicza w przedmiotowej sprawie jest jednolita i zgodna z przyjętą przez Sąd Najwyższy w powyższej uchwale wykładnią przepisów ustawy emerytalnej. Nie zawsze jednak ubezpieczony korzysta z przysługującego prawa odwołania się od odmownej decyzji organu rentowego do sądu. Badając takie sprawy Rzecznik uzyskał ze strony organów rentowych oraz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wyjaśnienia, że podmioty te nie respektują przyjętej przez Sąd Najwyższy w powołanej uchwale wykładni art. 57 ust. 2

ustawy emerytalnej uznając, że takie rozstrzygnięcie nie znajduje potwierdzenia w aktualnym stanie prawnym oraz że przyjęcie takiego stanowiska spotkało się z akceptacją Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

Podkreślić należy, że kompetencja rozstrzygania o treści konkretnych praw i obowiązków obywateli należy do sądów. Organ stanowiący prawo ma obowiązek takiego ukształtowania jego treści, aby w sposób jednoznaczny wyrażało określone normy prawne, realizujące zakładane cele społeczne. W przypadku ukształtowania przepisów o niejednoznacznej treści podmiot stanowiący prawo ryzykuje, iż respektująca przyjęte zasady interpretacji wykładnia owych przepisów może różnić się od tego znaczenia, jakie chciał im przypisać. Ryzyko to wszakże nie może obciążać podmiotów będących adresatami norm zawartych w tych przepisach, szczególnie zaś wówczas, gdy odnoszą się one do materii praw i wolności obywatelskich. Powyższe stanowisko znajduje oparcie w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego. Przykładowo w wyroku z dnia 27 listopada 1997 r. Trybunał Konstytucyjny stanął na stanowisku, że gdy wykładnia określonych przepisów w orzecznictwie sądowym odbiega od zakładanych przez podmiot stanowiący prawo znaczeń normatywnych, podmiot ten może wprowadzić stosowną modyfikację przepisów wyjaśniając i precyzując ich znaczenie - musi wszakże wówczas respektować ukształtowane już wcześniej zaufanie obywateli do treści obowiązującego prawa, a tym samym musi brać pod uwagę wynikające z zasady ochrony tego zaufania dyrektywy zakazu retroaktywności, określenia dostatecznego *vacatio legis* i zakazu naruszenia praw słuszenie nabytych (sygn. akt U 11/97, OTK z 1997 r. Nr 5-6, poz. 67).

Z posiadanych przez Rzecznika informacji wynika, że dotychczas nie przedstawiono propozycji stosownej zmiany przepisów ustawy emerytalnej.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 16 ust 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 Nr 14, poz. 147ze zm.), uprzejmie proszę Panią Minister o przedstawienie stanowiska w tej sprawie.

Z poważaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich